

11.04.2017

POL-2017-7582

Valtiovarainministeriö

Poliisihallituksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (1096/2008) muuttamisesta

Poliisihallituksen tietoon on tullut, että valtiovarainministeriö on pyytänyt ministeriöiltä lausuntoa otsikon mukaisessa asiassa. Poliisihallitus haluaa antaa asiassa oman lausuntonsa, koska esitykseen sisältyy kohtia, joilla on vaikutusta muun lainsäädännön, kuten viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain soveltamiseen liittyvissä, erityisesti turvallisuusviranomaisia koskevissa asioissa.

Hansel Oy -nimistä osakeyhtiötä koskevan lain muuttamista koskevan lain 5 § on säännöksenä uusi. Säännös antaisi Hanselille uusia tietojensaanti- ja käsittelyoikeuksia. Säännös myös velvoittaisi hankintayksiköitä luovuttamaan Hansel Oy:lle välttämättömiä laskutus-, tilaus- ja toimittajatietoja sekä tiedot hankintamääristä, hinnoista ja suunnitelmista salassapitosäännösten estämättä. Yhtiö voisi myös tuottaa, luovuttaa ja julkaista hankintatietoa käsittävää tietoaineistoa, jos tietoaineiston luovuttaminen ei sen muodostamisessa käytettyjen hakuperusteiden, tietojen määrän, laadun tai sisällön taikka tietoaineiston käyttötarkoituksen vuoksi ole vastoin sitä, mitä asiakirjan salassapidosta ja henkilötietojen suojasta säädetään.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 24 §:ssä on lueteltu viranomaisten salassa pidettävät asiakirjat. Poliisin salassa pidettävät tiedot voivat koskea myös laskutus-, tilaus- ja toimittajatietoja. Julkisuuslain 17:3 § mukaan harkittaessa yleisöltä salassa pidettävän tiedon antamista ennalta määritellylle tiedonsaajalle julkisuus- tai salassapito-olettaman sisältävän säännöksen osoittamissa rajoissa, on viranomaisen pidettävä huolta siitä, että tiedonsaajalla on julkisuuslain mukainen vaitiovelvollisuus. Lisäksi viranomaisen on varmistuttava siitä, että tietoja annetaan muille kuin viranomaisille ja niissä toimiville vain, jos tiedon antamiselle on painava yleinen syy.

Valtioneuvoston asetuksessa tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa (tietoturva-asetus; 681/2010) säädetään valtionhallinnon viranomaisten asiakirjojen käsittelyä koskevista yleisistä tietoturvallisuusvaatimuksista sekä asiakirjojen luokittelun perusteista ja luokittelua vastaavista asiakirjojen käsittelyssä noudatettavista tietoturvallisuusvaatimuksista. Asetuksen määritelmän mukaan salassa pidettävällä asiakirjalla tarkoitetaan sellaista viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua asiakirjaa, joka julkisuuslain tai muun lain mukaan on pidettävä sa-

lassa. Julkisuuslain mukaiset viranomaisten salassa pidettävät asiakirjat on lueteltu lain 24 §:ssä. Valtionhallinnon viranomaisen velvollisuudesta huolehtia tietojen suojaamisesta annettaessa salassa pidettäviä tietoja toimeksiantotehtävän suorittamista varten säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 26 §:n 2 momentissa.

Tietoturva-asetuksen mukaan asiakirjojen tietojenkäsittely- ja säilytystilojen on oltava riittävästi valvottuja ja suojattuja. Henkilöstön ja muiden asiakirjojen käsittelyyn liittyviä tehtäviä hoitavien luotettavuus on varmistettava tarvittaessa turvallisuusselvitysmenettelyn ja muiden lain perusteella käytettävissä olevien keinojen avulla. Henkilöstölle ja muille asiakirjojen käsittelyyn liittyviä tehtäviä hoitaville on annettava ohjeet ja koulutusta asiakirjojen ja niihin sisältyvien tietojen asianmukaisesta käsittelystä. Annettujen ohjeiden noudattamista on valvottava ja niiden muutostarpeita arvioitava säännöllisesti. Turvallisuustoimenpiteiden suunnittelussa on pidettävä huolta siitä, että tietojenkäsittelyä koskevia velvoitteita noudatetaan myös silloin, kun tietojenkäsittelytehtävää hoidetaan viranomaisen toimeksiannosta. Valtionhallinnon viranomaisen on pidettävä huolta, että tilat, joissa säilytetään tai muutoin käsitellään luokiteltuja asiakirjoja, suojataan asianmukaisesti lukituksella, kulunvalvonnalla ja muilla toimenpiteillä luvattoman pääsyn estämiseksi tiloihin ja siellä oleviin asiakirjoihin.

Salassa pidettävien tietojen, tietoaineistojen ja tietojen asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi esimerkiksi poliisissa solmitaan turvallisuussopimukset lähtökohtaisesti kaikkien sellaisten toimijoiden kanssa, jotka käsittelevät poliisin salassa pidettäviä asiakirjoja, tietoaineistoja ja tietoja. Turvallisuussopimuksella varmistetaan sopimuskumppanin tietoturvallisuusvaatimusten mukainen toiminta salassa pidettävien asiakirjojen, tietoaineistojen ja tietojen käsittelyn ja säilyttämisen osalta. Turvallisuussopimus kattaa myös turvallisuuden varmistamiseksi tarvittavat toimenpiteet, kuten tilojen ja tietojärjestelmien suojaustason mukaisten tietoturvallisuusvaatimusten toteutumisen (auditointi) sekä salassa pidettävää tietoaineistoa käsittelevän henkilöstön luotettavuuden, nuhteettomuuden ja sopivuuden (turvallisuusselvitysmenettely) tarkastamisen ennen salassa pidettävän aineiston käsittelyä.

Poliisihallitus korostaakin, että valtionhallinnon viranomaisella on velvollisuus huolehtia tietojenkäsittely- ja tietoturvallisuusvaatimusten toteutumisesta myös toimiessaan muiden kuin viranomaisten kanssa. Tämä korostuu erityisesti salassa pidettävien asiakirjojen, tietoaineistojen ja tietojen käsittelyn osalta. Hansel Oy:n tulee täyttää tietoturvallisuudesta ja tietosuojasta asetetut vaatimukset ja järjestelmien, joissa tietoja käsitellään, tulisi olla tietoturvallisia.

Yllä mainittujen asioiden olisi perusteltua ilmetä myös lausuttavana olevasta hallituksen esityksestä. Koska Hansel Oy ei ole viranomainen, Poliisihallituksen näkemyksen mukaan hallituksen esitystä tulisikin täsmentää ottaen erityisesti huomioon tämä seikka.

Lakiehdotuksen 5 §:ää tulisi tarkentaa siten, että hankintayksiköt voivat asiakirjojen salassapidosta ja henkilötietojen suojasta annetun lainsäädännön mukaisilla menettelyillä rajoittaa hankintatietojen luovuttamista ja julkaisemista. Samoin tulisi harkita, pitäisi esityksen 5 §:ää koskevissa perus-

teluissa esiin tuotu kirjaus siitä, ettei tarkoituksena ole, että yhtiölle luovutetaan tai että se käsittelee henkilötietoja, nostaa suoraan pykälätasolle. Edelleen katsotaan, että olisi syytä vähintään esityksen perusteluissa kirjata selkeästi näkyviin, että niihin Hansel Oy:n asiakirjojen käsittelyyn, jotka Hansel Oy on saanut hankintayksiköltä, sovelletaan myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia. Lisäksi esityksessä tulisi ottaa kantaa siihen, mikä on hankintayksikön oikeus saada tietoa siitä, mihin hankintayksikön luovuttamia tietoja on luovutettu Hansel Oy:n toimesta. Poliisihallitus toivoo arvioitavan, tulisiko esimerkiksi lokituksesta ja/tai tiedonsaantioikeudesta nimenomaisesti säätää esitetyssä laissa.

Poliisihallitus toivoo, ettei esitetystä Hansel Oy:n tiedonsaantioikeudesta tule hankintayksiköille työläs. Esityksen vaikutusarviointi vaikuttaa suppealta eikä se sisällä arviota muun muassa hankintayksikölle esityksestä aiheutuvasta hallinnollisesta taakasta / työstä. Arvion tekeminen tiedonsaantioikeuden toteuttamisen vaikutuksista on hankintayksikön näkökulmasta näin ollen hankalaa.

Lopuksi Poliisihallitus muistuttaa, että valmistellut hallituksen esitykset olisi syytä lähettää lausuttavaksi ministeriöiden lisäksi myös niille ministeriöiden alaisille laitoksille ja virastoille, joille lakiesityksellä on suoria vaikutuksia. Tämä kyseessä oleva hallituksen esitys olisi kattavien lausuntojen saamiseksi tullut Poliisihallituksen näkemyksen mukaan lähettää erityisen laajalle lausuntokierrokselle.

Poliisijohtaja

Jyrki Wasastjerna

Materiaalihallintopäällikkö

Jouni Jantunen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 11.04.2017 klo 11:54. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Jakelu

Valtiovarainministeriö, Hannu Koivurinta
Valtiovarainministeriö, Sari Keinänen

Tiedoksi

Sisäministeriö, poliisiosasto
Sisäministeriö, Ulla Kumpulainen
Poliisihallitus, esikunta
Poliisihallitus, Sami Rusanen
Poliisin informaatioteknologiakeskus
Poliisin materiaalikeskus
Poliisilaitokset ja valtakunnalliset yksiköt
Suojelupoliisi